

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 108/2024-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **ALSTAV SK s.r.o.**, Dolný Lieskov 2, IČO 36 841 315, zastúpenej Nozdrovický, Šuvert & Co. s. r. o., Ferienčíkova 7, Bratislava, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 15Co/140/2023-2021 z 13. decembra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 7. februára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a majetkových práv podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 11 ods. 1 listiny uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 15Co/140/2023-2021 z 13. decembra 2023 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“). Navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie, vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a priznal mu primerané finančné zadost'učinenie a náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na Okresnom súde Pezinok sa viedlo konanie o návrhu sťažovateľky na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia. Sťažovateľka odôvodnila svoj návrh tým, že v postavení zhotoviteľa uzatvorila s porúčiteľom [REDAKOVANÉ] (žalovaní sú jeho dedičmi, pozn.) dve zmluvy o dielo. Porúčiteľ si však svoje peňažné povinnosti voči sťažovateľke neplnil, čoho následkom bolo uzatvorenie viacerých právnych úkonov, okrem iného aj notárskych zápisníc, ktorých predmetom bolo vyhlásenie porúčiteľa o uznaní dlhu (istiny 1 a istiny 2), súhlasne s exekúciou a vykonateľnosťou notárskych zápisníc. Právo sťažovateľky na zaplatenie istiny 1 a istiny 2 vrátane trov právneho zastúpenia a súdneho poplatku je predmetom dvoch exekúcií. Na nehnuteľnostiach v podielovom spoluvlastníctve žalovaných 1 – 3, ako aj na nehnuteľnostiach

vo vlastníctve žalovanej 1 viaznu exekučné záložné práva, ktoré zabezpečujú zostatok istiny 1 a istinu 2; okrem toho na nich viaznu ďalšie ťarchy v prospech ostatných veriteľov. Úroky z omeškania a zmluvná pokuta neboli predmetom exekúcií, a teda ani exekučných záložných práv.

2.1. V zmysle poslednej komunikácie sťažovateľky so žalovanou 1 už žalovaní nemali záujem uzatvoriť so sťažovateľkou dohodu o urovaní, ale iba vyplatiť zostatok istiny 1 a istiny 2 s trovami exekúcií. V dôsledku toho by došlo k zrušeniu exekučných záložných práv a žalovaní by mohli nehnuteľnosťou v ich vlastníctve voľne disponovať. Z utŕženej kúpnej ceny by boli uhradené ďalšie záväzky poručiteľa, ktoré sú zabezpečené záložnými právami. Úroky z omeškania a zmluvná pokuta by zostali neuhradené. Vzhľadom na to, že žalovaní aktívne ponúkajú nehnuteľnosť v ich vlastníctve na predaj, ako aj vzhľadom na to, že nehnuteľnosti vo vlastníctve žalovanej 1 sú reálne nepredajné a ich reálna hodnota nedosahuje ani zlomok výšky úrokov z omeškania a zmluvnej pokuty, sťažovateľka požiadala o poskytnutie súdnej ochrany vo forme zabezpečovacieho opatrenia.

3. Okresný súd uznesením č. k. 8C/23/2023-130 z 3. júla 2023 vyhovel návrhu sťažovateľky na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia a v jej prospech zriadil záložné právo na nehnuteľnostiach v podielovom spoluvlastníctve žalovaných 1 – 3, ako aj na nehnuteľnostiach vo vlastníctve žalovanej 1 na účel zabezpečenia pohľadávky sťažovateľky voči žalovaným (I. a II. výrok). Súčasne uložil sťažovateľke povinnosť podať žalobu vo veci samej v lehote 30 dní od právoplatnosti uznesenia o zabezpečovacom opatrení (III. výrok) a priznal jej nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu (IV. výrok).

3.1. V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že sťažovateľka osvedčila, že medzi stranami je relevantný právny vzťah a že je tu daná obava z ohrozenia vymáhateľnosti jej pohľadávky, keďže na nehnuteľnostiach je už v súčasnosti zriadené záložné právo. Zdôraznil, že cieľom zabezpečovacieho opatrenia je nielen posilnenie pozície veriteľa peňažnej pohľadávky, ale aj zabránenie zhoršenia jeho pozície. O pohľadávke sťažovateľky, pre ktorú navrhovala nariadiť zabezpečovacie opatrenie, nebolo súdom rozhodnuté, a preto je zrejmé, že na základe tejto pohľadávky v súčasnosti ešte nie je možné viesť exekúciu a domáhať sa jej uspokojenia v exekučnom konaní. Sťažovateľka tak svojím návrhom sleduje ochranu svojich záujmov a odstránenie obavy, že by výkon súdneho rozhodnutia mohol byť ohrozený. Na potvrdenie alebo vyvrátenie skutočnosti, či je žaloba vo veci samej dôvodná, bude nevyhnutné vykonať dokazovanie a celú vec skutkovo i právne vyhodnotiť. Sťažovateľka preukázala, že žalovaní ponúkajú na predaj nehnuteľnosti v ich vlastníctve. Tým, že na majetok žalovaných sú zriadené záložné práva v prospech tretích osôb, dochádza k znížovaniu reálnej hodnoty ich majetku, čím je osvedčená naliehavosť pre úpravu právnych pomerov sporových strán na účel zabezpečenia budúceho možného výkonu súdneho rozhodnutia v prospech sťažovateľky.

4. Napadnutým uznesením krajský súd rozhodol o odvolaní žalovaných tak, že uznesenie okresného súdu vo výroku I a II zmenil a návrh žalobcu na nariadenie neodkladného opatrenia (správne zabezpečovacieho opatrenia, pozn.) zamietol. Rozhodnutie vo výroku III zrušil a zmenil aj výrok o trovách konania. Na rozdiel od okresného súdu bol toho názoru, že sťažovateľka nepreukázala, že by v danej veci boli splnené podmienky na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia. Žiadnej z pohľadávok, pre ktoré prvoinštančný súd zriadil záložné právo, neexistuje exekučný titul, na základe ktorého by mohla byť vedená exekúcia, ktorá by mala byť podľa tvrdenia sťažovateľky

ohrozená. Zdôraznil, že sťažovateľka sa domáha zriadenia záložných práv na zabezpečenie jej pohľadávok spočívajúcich v úrokoch z omeškania a zmluvnej pokuty, ktoré si sama v predmetnom návrhu vyčíslila z istín, ktoré sú vymáhané v exekučných konaniach. Neosvedčila teda, že by mala voči všetkým žalovaným peňažné pohľadávky, ktoré majú pozostávať z úrokov z omeškania a zmluvnej pokuty a na ktoré by boli vedené exekúcie, ktoré by boli ohrozené. Na tom nemení nič ani to, že okresný súd uložil sťažovateľke povinnosť podať žalobu vo veci samej, keď už pri podaní návrhu musí žalobca preukázať obavu, že na jeho pohľadávku sa vedie exekúcia, ktorá je ohrozená, a, navyše, z prvoinštančného rozhodnutia vôbec nie je zrejmé, akú konkrétnu žalobu mala sťažovateľka podať. Sťažovateľka nepredložila dôkazy, ktoré by jednoznačne osvedčovali potrebu neodkladnej úpravy pomerov v dôsledku hrozby zmarenia exekúcie. Bolo jej povinnosťou tvrdiť a preukázať existenciu svojej pohľadávky voči všetkým žalovaným a obavu, že exekúcia takejto pohľadávky je ohrozená.

II

Argumentácia sťažovateľky

5. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti tvrdí, že z § 343 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) nevyplýva, že by malo ísť o judikovanú pohľadávku. Právna norma jasne vymedzuje okamih zriadenia a vzniku záložného práva a že výkon záložného práva môže nastať až po tom, ako bola pohľadávka právoplatne priznaná súdnym rozhodnutím. To zároveň znamená, že v čase zriadenia a vzniku záložného práva peňažná pohľadávka nemusí byť judikovaná. Opačný výklad aplikovaný krajským súdom by znamenal, že právna úprava je obsolétna, pretože v každom prípade by už v čase zriaďovania a vzniku záložného práva musela jestvovať judikovaná peňažná pohľadávka, čo je v rozpore s účelom inštitútu zabezpečovacieho opatrenia.

6. Napadnuté uznesenie je tak podľa názoru sťažovateľky v rozpore s obsahom a účelom právnej úpravy, ako aj s praxou všeobecných súdov a ústavného súdu. Dôvody, na ktorých je založené, popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, keďže predpokladajú splnenie určitej podmienky pre nariadenie zabezpečovacieho opatrenia (existenciu exekučného titulu), ktorú zjavne zákon nevyžaduje, dokonca explicitne pripúšťa jej splnenie po jeho nariadení. Krajský súd vôbec neriešil dopad napadnutého uznesenia na právne postavenie sťažovateľky, ktorá sa od roku 2009 neúspešne domáha od poručiteľa a následne od žalovaných zaplata istiny 1 a istiny 2. Napadnuté uznesenie umožní žalovaným predať nehnuteľnosti bez toho, aby došlo k zaplata úrokov z omeškania a zmluvnej pokuty.

7. Pokiaľ krajský súd vytkol okresnému súdu nedostatočnosť špecifikácie žaloby, ktorú mala sťažovateľka podať vo veci samej, mohol rozhodnutie okresného súdu zmeniť len v tejto časti a žalobu vo veci samej konkretizovať. Okrem toho, z povahy veci je zrejmé, že ide o žalobu o zaplata úrokov z omeškania a zmluvnej pokuty.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdené porušenie práv sťažovateľky napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým došlo k zamietnutiu jej návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia.

9. Pri posudzovaní ústavnej sťažnosti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity, na ktorom je založená jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v zmysle ktorého má sťažovateľ právo domáhať sa ochrany práv a slobôd pred ústavným súdom iba v prípade, ak o ich ochrane nerozhoduje iný súd. Zmyslom a účelom princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05). Zásada subsidiarity reflektuje aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o ústavnej sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

10. Vzhľadom na to, že predmetom preskúmania má byť uznesenie krajského súdu, ústavný súd sa zaoberal tým, či sa sťažovateľka nemohla domáhať preskúmania napadnutého rozhodnutia v rámci sústavy všeobecného súdnictva a či nemala k dispozícii opravný prostriedok, ktorým ešte mohla zvrátiť pre ňu nepriaznivé rozhodnutie.

11. V tejto súvislosti ústavný súd upriamuje pozornosť na to, že rozhodnutia o neodkladných, resp. zabezpečovacích opatreniach posudzuje iba v ojedinelých prípadoch a len za celkom výnimočných okolností, ak došlo k procesnému excesu, ktorý zakladá zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (II. ÚS 435/2021, I. ÚS 19/2020). Aj v konaní o neodkladnom opatrení však musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu. Rozhodnutie o neodkladnom opatrení musí mať predovšetkým zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené.

12. Z napadnutého uznesenia krajského súdu vyplýva, že v danom prípade šlo o rozhodnutie o návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia pred začatím konania, na ktoré nenadväzuje žaloba podľa § 336 ods. 1 CSP, pretože v tejto časti krajský súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil. Uznesením krajského súdu, ktorým zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie a zamietol návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia, sa konanie vo veci nariadenia zabezpečovacieho opatrenia skončilo.

13. Podľa judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Obdo/94/2020 z 30. decembra 2020) ako súdu dovolacieho je prípustným dovolanie podľa § 420 CSP v konaní o návrhu na nariadenie neodkladného (resp. zabezpečovacieho) opatrenia, na ktorý nenadväzovala žaloba, pretože v ňom vydané rozhodnutie je rozhodnutím, ktorým sa konanie končí. Vo vzťahu k námietkam sťažovateľky súčasne ústavný súd uvádza, že pod porušením práva na proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom *denegationis iustitiae* (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/155/2017 z 25. októbra 2017). Ak teda podľa názoru sťažovateľky napadnuté uznesenie krajského súdu

porušuje jej základné právo na súdnu ochranu, nič jej nebránilo podať proti nemu dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP a dovolanie odôvodniť formulovanou nespokojnosťou uvedenou v ústavnej sťažnosti. Sťažovateľka však netvrdí ani nepreukázala, že by dovolanie podala.

14. Nevyužitie zákonnej možnosti podať dovolanie nemožno nahrádzať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, ak fyzická alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv. Meritórne preskúmanie ústavnej sťažnosti sťažovateľky ústavným súdom v takejto situácii by bolo porušením princípu subsidiarity ako sťažnostného atribútu vzťahu medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov, na ktorom je založené rozhodovanie o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (obdobne I. ÚS 728/2016).

15. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol ako neprípustnú podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

16. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol ako celok, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľky uvedenými v jej petite (zrušenie napadnutého uznesenia a vrátenie vecí, finančné zadosťučinenie a náhrada trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. februára 2024

Miloš Maďar
predseda senátu